

Conners-Wells Öz-Bildirim Ölçeği Kısa Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Conners-Wells Öz-Bildirim Ölçeği Kısa Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19344>

Özet

Conners-Wells Öz-Bildirim Ölçeği Kısa Formu (C-WÖBÖ-KF), ergenlerde Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) ve ilişkili psikopatolojileri hızlı ve güvenilir bir şekilde değerlendirmek amacıyla tasarlanmış bir öz-bildirim ölçeğidir. Ölçeğin orijinali C. Keith Conners tarafından geliştirilen kapsamlı Conners Değerlendirme Ölçekleri setinin bir parçasıdır. Kısa formu, klinik tarama ve araştırma ortamlarında zaman kıstılları olan durumlarda kullanılmak üzere optimize edilmiştir. Ölçeğin Türk ergen popülasyonuna uyarlama çalışması Kaner, Büyükoztürk ve Şeri tarafından 2012 yılında gerçekleştirilmiş olup, bu çalışma ile ölçeğin kültürel geçerliliği ve psikometrik özellikleri ortaya konulmuştur. Bu uyarlama, özellikle Türk ergenlerin DEHB ve ilişkili davranışsal ve duygusal sorunların kendi bakış açılarından rapor etmelerini sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Conners-Wells Öz-Bildirim Ölçeği, Kısa Form, Türk Uyarlaması, DEHB, Ergenlik, Psikopatoloji, Öz-Bildirim, Tarama.

Yazarlar

Sema Kaner, Şener Büyükoztürk, Engin Şeri.

Amaç

Conners-Wells Öz-Bildirim Ölçeği Kısa Formu'nun temel amacı, ergenlerdeki Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu semptomlarının şiddetini ve sıklığını bireyin kendisi tarafından değerlendirmesini sağlamaktır. Orijinal uzun formun sunduğu kapsamlı değerlendirme yeteneğini koruyarak, bu kısa form klinik tarama süreçlerini hızlandırmayı hedefler.

Ölçek, sadece temel DEHB belirtilerini (dikkatsizlik ve hiperaktivite/dürtüsellik) ölçmekle kalmaz, aynı zamanda ergenlik döneminde DEHB ile sıklıkla birlikte görülen ilişkili psikolojik sorun alanları da tespit etmeye yardımcı olur. Bu, uygulayıcılara ergenin genel davranışsal ve duygusal durumu hakkında hızlı bir genel bakış sunar ve daha derinlemesine klinik değerlendirmeler için potansiyel risk alanları belirler.

Yapı

Ölçek, Conners'in teorik çerçevesine dayanarak, ergenlerin günlük yaşamlarında sergiledikleri davranış ve duygusal tepkileri çok boyutlu bir şekilde ölçer. Orijinal Conners-Wells Öz-Bildirim Ölçeği, genellikle altı ana faktörden oluşur: Karşı Gelme/Öfke, Bilişsel Problemler/Dikkatsizlik, Hiperaktivite/Dürtüsellik, Anksiyete/Korkaklık, Akran ilişkileri Sorunları ve Toplam Semptom

İndeksi. Kısa form, bu temel yapılar temsil eden en güçlü maddeleri içerir.

Türk uyarlama çalışmasında da, ölçeğin yapısal geçerliliğini incelemek üzere faktör analizleri yapılmıştır. Bu analizler, ölçeğin Türk kültüründe de DEHB'nin temel bileşenlerini ve eşlik eden davranışsal sorunları aydın edebilen geçerli bir yapı sergilediğini göstermiştir. Ölçek, ergenin akademik, sosyal ve duygusal gelişimine dair önemli göstergeler sunan maddelerden oluşur.

Geçerlik

Ölçeğin Türk ergenlere uyarlama çalışması (Kaner, Büyüköztürk ve Şeri, 2012), ölçeğin yapısal ve ölçüt bağımlı geçerliliğini detaylı olarak incelemiştir. Yapılan faktör analizi çalışmaları, ölçeğin teorik olarak öngörülen faktör yapısını büyük ölçüde desteklemiştir. Bu, ölçeğin gerçekten de ölçmeyi amaçladığı psikolojik yapıları ölçtüğünü göstermektedir.

Kültürel adaptasyon sürecinde dilsel eşdeğerlik çalışmaları yapılmış ve maddelerin Türk kültürüne uygunluğu sağlanmıştır. Ölçek, bilinen DEHB grupları ile kontrol grupları arasında anlamlı farklılıklar göstererek, aydın edici geçerliğe sahip olduğunu kanıtlamıştır. Bu bulgular, C-WÖBÖ-KF'nin Türk ergen popülasyonunda DEHB semptomlarının geçerli bir araç olarak kullanılabileceğini teyit etmektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlilik çalışmaları, özellikle iç tutarlılık (Cronbach's Alpha) ve test-tekrar test güvenilirliği üzerine odaklanmıştır. Uyarlama çalışmasında elde edilen iç tutarlılık katsayıları, ölçeğin alt ölçekleri ve toplam puanı için kabul edilebilir düzeylerin üzerinde bulunmuştur. Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Test-tekrar test güvenilirliği, ölçeğin zaman içinde kararlı sonuçlar verdiğini belirlemek için kullanılmıştır. Türk uyarlamasında, belirli bir zaman aralığıyla yapılan uygulamalarda elde edilen korelasyon katsayılarının yüksek olması, C-WÖBÖ-KF'nin güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu ve ergenlerin semptom düzeylerinin zaman içinde stabil kalması durumunda tutarlı sonuçlar üreteceğini göstermektedir.

Faktör Analizi

Connors-Wells Öz-Bildirim Ölçeği Kısa Formu'nun Türk uyarlaması için yapılan faktör analizi, doğrulayıcı ve keşfedici yaklaşımlarla incelenmiştir. Orijinal ölçeğin çok boyutlu yapısını koruma hedefiyle yola çıkmış ve Türk ergen örnekleminde de benzer faktörlerin ortaya çıkıp çıkmadığını araştırmıştır.

Yapılan analizler sonucunda, kısa formun temel olarak DEHB'nin çekirdek semptomlarının ve

komorbid (eşlik eden) sorunlar? temsil eden ayrı?m?? alt boyutlara sahip oldu?u belirlenmi?tir. Bu alt boyutlar, klinik uygulamada ergenin ya?ad??? sorunlar?n do?as?n? daha spesifik olarak anlamak için kritik öneme sahiptir. Faktör yüklerinin yüksek olması, maddelerin ilgili faktörleri güçlü bir şekilde temsil etti?ini kan?tlam???tır.

Enstrüman Bilgileri

Test Type:

Uyarlama (Adaptation)

Format:

Öz-Bildirim Ölçeği (Self-Report Inventory). Maddeler genellikle 4'lü Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanılarak yanıtlanır (Örn: Hiçbir zaman, Nadiren, Sıkı?kla, Çok Sıkı?kla).

Language Available:

Türkçe (Turkish), Orijinal İngilizce (Original English).

Population Group:

Klinik ve Klinik D??? Ergen Popülasyon.

Age Group:

Genellikle 12 ila 17 ya? aral???ndaki ergenler.

Population Details:

Ölçek, DEHB tanısı alm?? veya davran???sal/duygusal sorunlar ya?ayan ergenleri taramak ve de?erlendirmek için uygundur. Türk uyarlaması, Türkiye'deki ortaokul ve lise öğrencileri üzerinde standardize edilmiştir.

Test Methodology:

Bireysel veya grup uygulamasına uygun, ka??t-kalem veya dijital formatta uygulanabilen bir tarama aracıdır. Uygulama süresi kısadır (genellikle 5-10 dakika arası), bu da onu klinik ortamlarda etkili kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Conners, ADHD, Ergenlik Dönemi, Psikometrik Özellikler, Davran?? Bozukluklar?, Dikkatsizlik, Öz-Raporlama, Klinik Tarama.

Yazarlar

Author ORCID Identifier:

Mevcut değil.

Affiliation Email addresses:

semakaner@gmail.com (Sorumlu Yazar: Sema Kaner)

Correspondence Address:

Kaner, S., Büyüköztürk, Ş. ve Şeri, E. (2012) çalışmasında belirtilen kurumsal adresler.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Conners-Wells Ölçeği'nin orijinali Multi-Health Systems Inc. (MHS) tarafından telif hakkıyla korunmaktadır. Türk uyarlaması bilimsel yayınlarda serbestçe referans verilebilirken, ticari veya genel ölçekli klinik uygulamalar için orijinal yayıncı MHS'den izin alınması gerekebilir. Türk uyarlama çalışması yayın yılı 2012'dir.

Ölçeğin orijinal PDF dokümanına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: conners-wells-oz-bildirim-olcegi-kisa-formu-toad.pdf

Kaynaklar

Kaner, S., Büyüköztürk, Ş. ve Şeri, E. (2012). Conners-Wells Öz-Bildirim Ölçeği Kısa Formunun Türk ergenlere uyarlama çalışması. *Klinik Psikiyatri*, 15, 208-217.

Conners, C. K. (2008). **Conners 3rd Edition (Conners 3)**. Multi-Health Systems Inc. (Orijinal ölçek kaynağı).

Büyüköztürk, Ş. (2002). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Pegem Yayıncılık, Ankara. (Uyarlama çalışmasında kullanılan istatistiksel yöntemlere dair referans).

Conners-Wells Öz-Bildirim Ölçeği Kısa Formunun Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Bu bölüm, ölçek maddelerinin yer alması gereken alanı belirtmektedir.

Ölçek, genellikle 25 ila 30 arasında değişen madde sayısına sahiptir ve bu maddeler ergenin son bir ay içindeki davranışları değerlendirilmesini ister. Maddeler, "Hiperaktif/Dürtüsel Davranışlar", "Dikkatsizlik/Bilişsel Sorunlar" ve "Karar Gelme/Öfke" gibi alt ölçeklere dağılmıştır.

Örnek madde tipleri (Maddeler temsilidir ve orijinal metin değildir):

Sınıfta ya da evde dikkatimi toplamada zorlanırım.

Başkalarının sözünü sık sık keserim.

Kolayca sinirlenir veya öfkelenirim.

Verilen görevleri tamamlamakta zorluk çekerim.

ARABPSYCHOLOGY.COM